

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 8. uri zjutraj.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—: „ 4.50
za četrt leta 1.50: „ 2.25

Z „Novičarjem“ vred:

za vse leto gl. 7.—
pol leta 3.50
četrt 1.75

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov. v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov. — „Novičar“ pa po 2 nov.

EDINOST

Oglasi in oznanila se računajo po 8 nov. vsakega v petiti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinost je med•

Vprašanje na Kranjskem.

V Ljubljani „se pogledujejo“ sastran najnovejšo „prepoved“ deželnega predsednika, barona Heina. Po vsej pravici se tudi druge občine po deželi Kranjski povprašujejo, kaj to pomenja, če deželna vlada tako ravna, kakor je nastopila pri zadnji Sokolski slavnosti nasproti županu deželnega stolnega mesta, gospodu Grasselliju? „Prepoved“ je merila na to, da župan ne sme javno pozdraviti javnega spreveda, ki se je dejanski vršil, spreveda torej, ki se moral biti poprej od oblasti dovoljen. Da li je „prepoved“ v takih razmerah bila utemeljena pravno, to je jako dvomljivo in tega dvomljivega vprašanja so si bili gotovo svesti tudi pravniki v naročji kranjske deželne vlade. Vsekakor pa v dvomljivih slučajih deželna vlada z načelnikom samoupravne občine, kakeršna je Ljubljanska, drugače postopa, nego je zadnjič ravnal deželni predsednik, baron Hein. To je jasno za Petra in Pavla.

Ljubljanski mestni zastop je sklenil pritožbo zoper označeno „prepoved“. Praktičnega vspeha pa ta pritožba ne more več imeti, kajti „prepoved“ je dosegla svoj vspeh, kojega nihče več ne more izbrisati. In naj izreče najvišja instanca še tako v zmislu pritožbe, — baronu Heinu ne bo de nihče branil, da bode v prihodnjosti zopet kaj takega ali jednakega „prepovedal v imenu zakona“. Mnogokaj je zavisno od naklonjenosti in dobrohotnosti vladnih faktorjev! Deželni predsednik kje druge nima nikakega ugovora zoper županove pozdrave v slučajih, kakeršen je bil vsesokolski v Ljubljani: če že noče biti prisoten, mu pa gotovo na misel ne pride, da bi si iskal z mestno občino konflikta, kjer ga v pravnem in javnem interesu prav nič treba ni. Drugače pa je bilo v Ljubljani in Kranjski Slovenci imajo sedaj priliko, da zopet nekoliko — premišljujejo! Ko je lansko jesen odstopil baron

Winkler in je na mesto deželnega predsedstva v Ljubljani prišel baron Hein, tedaj se je javno menenje Slovencev na Kranjskem obračalo do slovensko-kranjskih državnih poslancev z vprašanji, kakó mogó opravičiti takega naslednika baronu Winklerju. Znano je bilo namreč, da je baron Hein nemško-liberalnega duha in strogega nemškega centralista kazal se je v prejšnjem svojem delovanju. Kako torej, da nam v deželo pošlje grof Taaffe takega moža v času, ko ima v slovenskih poslancih dosledne podpornike? Spominamo se, da so tedaj iz naših poslanskih krogov prihajale tolažbe: „Baron Hein ima lahko svoje zasebno prepričanje kakeršno si boji, ali on bode moral kot deželni predsednik Kranjski ravna ti po volji Dunajske vlade, in zagotovilo imamo, da niti deželnim predsednikom ne bode imenovan, če bode proti Slovincem zakrivil najmanjšo netaktnost“. Mi pravimo: govornica je bila taka in ker se je ista ponavljala jednako od mnogih strani, zato po vsej pravici sodimo, da je govornica bila pristna — poslanska tolažba. Komaj je preteklo nekaj mesecev, že je jasno, kako misli Hein vladati „po volji Dunajske vlade“. Kakšno stališče hoče zavzeti nasproti razvoju Kranjske dežele v smislu narodne jednakopravnosti in svobode, to je, kakor je po Ljubljani in celo iz časopisov znano, pokazal pri vsakem koraku. Popolnoma se je odkril, komaj nekaj dnij pravi deželni predsednik, pri Sokolski slavnosti. Tu moramo na nekaj opozoriti. Aprila meseca je zboroval deželni zbor Kranjski, v katerem je prvič nastopil tudi baron Hein. Poprejšnja leta čuli smo v zbornici odločne govore o splošnem političnem položaji Slovencev, govore, na katere je skušal vlado braniti baron Winkler. Letos teh odločnih govorov ni bilo in ni jih bilo niti vspricho tega, da je novi predsednik baron Hein slovenskim poslancem nemški odgovorjal. Kakšna politika je to? Pod

baronom Winklerjem je bilo vse slabo, a komaj je stopil čez mejo baron Hein, — nihče ne zine, vse je zadovoljno?! Baron Hein sam svojim ušesom ni verjel, da je bilo tako, a ker je dognal v nekaj mesecih tako čudovito delo, priobčili so vladni listi koj po zasedanji cele članke, v katerih se je proslavljal deželni zbor Kranjski kot uzor avstrijskega parlamenta, — kajti pregrešil ni, pod baronom Heinom seveda, nobene politične debate. In nekaj dnij pozneje priobčil je uradni list imenovanje barona Heina deželnim predsednikom . . .

Znano je sicer, da je težko misliti na kaj vspešnega v razdrapanih razmerah Kranjskih, vendar pa se nam vidi, da je zadnji Ljubljanski slučaj dovolj glasen opomin za državne poslance naše, koji vedno hoté imeti za-se popolno slogo vsaj nasproti centralni vladi. Iz njih stališča do vlade, koje je ostalo še danes neizpremenjeno, rodil se je baron Hein, oni so nas tolažili, da ne bo nič hudega, od njih zahtevamo sedaj, da grofa Taaffeja pouče, kako je z njegovo politiko v osebi barona Heina. Narodni krogi ne bodo pustili ljubljanskega deželnega predsednika iz evidepce, in videti hočemo v jeseni, ali nam je še kaj upati od slovensko-kranjskih državnih poslancev, ali pa zares prav nič več.

DOPISI.

S Pomjanščine, dne 10. julija 1893.

[Izv. dop.] Naši Lahoni, kajti Lahov nimamo, se gibljejo. Orožje v njihovi roci je laž in obrekovanje. Človek bi se zjokal nad njimi, kot nekdan naš Odrešenik nad Jeruzalemom: „Resnica je prišla k Vam, pa Vi je niste hoteli spoznati.“

Zagotavljam Vas, gospod urednik, da ti naši Lahoni niso naši sovražniki

starček zopet in sede k meni na klop, „čudite se morda, da v teh saminah zadenete selo — ne smem reči „lepo selo“ — a prijetno je pri nas, to je že marsikdo dejal; a glejte, to je pač tako, da Vam brez ovinkov razodenem, — kajti malo časa imamo — v tem seli in vi si bodete tudi še radi kaj ogledali.

Od tega je deset let, odkar smo se tu naselili, jaz in malo pravih uzornih prijateljev mojih. Svoja imetja — bivali smo prej v mestu, do onega srednega, a morda za ves svet, vsaj za domovino slovensko morda usodepolnega večera — smo poprodali in z novci, katerih pak nam je ostala še lepša polovica v hranilnici — sezidali si tu gori novo selišče, novega namena. Kajti, in to Vam smem razodeti, z naselbo to združena je mogočna ideja, ki je vredna posnemanja po vesoljnem svetu.

Sklenili smo ustanoviti — komunizem, zistem, kateri bi bil, pravo gojen, podlaga srečnejši bodočnosti domovine, bodočnosti vsega človeštva!

A komunizem — brez denara!

To vam je znano, mnogo že so pisali in pišejo še, kako bi se otelo človeštvo od bede, ki ga tare vsled — nu, baš vsled denara. Kajti denar (in v tem soglašajo

iz prepričanja. To so pravi fanatični janičarji, ki bijejo boj za tuj rod proti svojemu samo zato, ker so prijatelji laži, ker se jim lepo vidi, kako se njihovemu obrekovanju bolj vrjame, kot kakor solnce čisti resnici.

Bob v steno je kazati tem ljudem na resnico, da v 25 letih laška stranka ni storila ničesar v občini, ne za ubožca, ne za ceste, ne za šole in ne za cerkve. Zastonj je kazati tem ljudem na faktum, da so se pod sedanjim županstvom popravile šole v Marezigah, in Šmarji in v Pomjanu; da sta se popravili pokopališči v Borštu in v Marezigah; da se je popravila cerkev v Laboru, da so se storili koraki za popravo cerkev v Truškah in v Pomjanu. Zastonj jim je praviti vse to, čeprav dobro vedo, da sedanji občinski odbor nima toliko in takih dohodkov, kot nekdan, ko so plačavale podobčine 30 do 40% doklade.

Naši Lahoni so slepi in gluhi za blagor občine, njim bilo bi ljubše, če se ste kaj dohodki občinski v globoke žepe. Ljubo bi jim bilo, če bi deželni odbor dal zopet za popravo občinske ceste iz Pomjana proti Marezigam 300 gl. in bi potem, ko bi pošel ta denar (kam? ve sam Bog in pa tisti, ki imajo globoke žepe), cesta bila še slabejša kot poprej. Ko smo že ravno pri tej cesti, zanimal bode morebiti koga njen popis. Iz Pomjana pelje ta cesta najprej kakih 200 korakov na vrh hriba v breg, potem se spusti strmo spet kakih 300 korakov raz hrib. Dalje teče kakih 500 korakov vodoravno, potem gre spet vkreber in se nazadnje spušča zdaj strmeje zdaj manj strmo proti vasi Rojci. Inžinirji za to cesto bile so koze, to se reče: kozja steza razširila se je v občinsko cesto. In vendar bi se pri taki strmini, kot jo ima državna železnica od Trata v Ricmanje, lahko prišlo od Rojcev v Pomjan. Posuta pa ta cesta, mislim, še ni bila, kar obstoji. Samo od ene strani siplje se po

vsi razumniki izomikane naše dobe), denar je krivda vesoljne bede na svetu, denar je podlaga sebičnosti, bogastvoželja; denar je toraj podlaga vseh modernih groznih pregreh in denar bode pogubil človeštvo prej, nego otrpne živce materi zemlji. Dokazi vele!

Kako bi se temu prišlo v okom, kako bi se storil početek vseobči socijalni reformaciji, o tem smo premišljali mi pred desetimi leti in upam, da smo pravo zadeli.

Ozrite se pri nas okrog in prepričali se bodete o istini teh besed!

Naše selo je — selo brez denara!

V kratkih potezah imate pojmo o sistemu: vsi za jednega, jeden za vse! Vsi se trudimo skupno in skupno uživamo vsi. „Skrbi za obstanek“ ne najdete v jasnem srci našem. Naše imetje se ne deli v kose, kajti nikdo ni omejeni lastnik in lastniki smo vsi. Česar trebamo, to znamo; in česar želimo, imamo. Zmernost je stalni naš gost in nikomur še prišlo ni na um, zavidati soseda svojega, kajti sadovi truda naših rok odprti so vsacemu izmed nas in dedstva osobnega ne poznamo. Idite z menoj na polje, v vrt in oglejte si krepke sinove naše, vrle naše hčerke; blaga radost žari jim na mladem licu in veselim srcem zremo v njihovo bodočnost!

PODLISTEK.

Selo brez denara.

(Iz popetno torbice Idealista).

(Konec.)

Sredi mej sadnimi in cvetnimi vrtovi stala so v lepem redu zale, prijazno, dá: krasne hišice; mej hišami pa je bila dolga, široka in gladka cesta, obsajena s košatimi sončnimi drevesi, ki so se zgrinjali nad cesto, tako, da je vladala notri popolna mrakotna temina.

Žive duše ni bilo videti v selu in vse duri odprte bile so do kraja. Na oknih cvetele so cvetice in za cveticami bile so nežno bele preproge. Vse tiho, le tu in tam žgolela je tičica v cvetočem vejevji ali je prepeval petelin na skrbno ograjenem gnojišču.

Gnalo me je, da vstopim v jedno teh svetišč — ali čudom sem se čudil, videč kako snažno, kako elegantno je vse notri; in vendar, kakor sem se moral prepričati, bivajo tu sami kmetje, kajti sem od polja, ki se sprostira konci sela, čulo se je petje na polji delujočih seljanov.

Kot začaran ne morem se ganiti z mesta, sluteč navzočnost nekaj neumljivega,

ki je velo okoli po čarobnem bivališču, kot duh nove velikanske, svet osrečujoče ideje . . .

„To pa to!“ začuje se zdajci pred mano glas, čvrst a nekoliko tresoč glas, „kar tako meni nič, tebi nič se prikrademo v tuje bivališče in kaj premišlujemo, kaj?“

Starček sivolas, a zornega lica, na katerem je bliščala blaga zadovoljnost iz jasnih modrih očij, vstopil je in pozdravil. „Bog Vas sprimi, gospodine! Gotovo turista, ste li morda zgrešili pot?“

S početka skoro v zadregi glede položaja, v kojem sem se tako nenadoma nahajal starčku nasproti, nisem znal kaj bi dejal. Jecljal sem o krčmi, o pijači, jedili in take reči.

„Lačen sem,“ se konečno odrežem, „ni-li krčme v tem seli? In žejen sem tudi, vsaj plačam, oča, vse pošteno plačam!“

Čudno me pogleda sivolasec, potem pak smeje se dobrovoljno pristavi: „Sedite, ako se Vam ljubi!“

Pri teh besedah izgine in skoro prinese kos belega kruha in sira.

„Vina nimamo — tu gori, tudi ne mesa, a kozarec bistre vode Vam prinesem in tudi sir Vam bode teknil“ . . . meni.

„Čudite se morda, gospod,“ prične

božji volji prst na njo. Slišal sem nekoga reči, da se pri suhem vremenu na tej cesti ne ve, ali gre pred teboj v prašnem oblaku človek ali blago, pri mokrem vremenu pa se je treba prišedši v Pomjan prepričati, ali se je prineslo čevlje seboj iz do kolen globokega blata. To je cesta, ki se je delala in predelala pod avspicijami potomcev najboljših cestarjev; in ker so znali ceste zidati Rimci, znajo jih tudi njihovi potomci — torej je ta cesta za nas tukaj pravo remek-delo, pravi uzor, po katerem so zidane vse druge.

In take ceste so našim Lahonom po volji! Človek bi mislil, da ljubijo kriva pota poleg pregovora „gliha vkup štrih“.

Naši Lahoni pravijo: „Čemu nam bodo lepe ceste, če nimamo priprav za vožnjo?“ Kako brezpametno je to vprašanje, lahko prevede vsak. Čemu mi bodo vozovi in vozna živina, če cest ni? Da cest ni potreba, to je postava, ki velja samo pri nas. V tem se razlikujejo naši Lahoni od pradedov svojih in protektorjev. Trojan sezidal je most čez Donovo in speljal cesto iz Mezije noter v Dacijo, čeprav ni bilo takrat voznih priprav v Daciji. Rimljani sezidali so ceste čez naše pokrajine do Vindobone in Lavrejaka in vendar takrat, ko so se zidale te ceste, prebivalci v Noriku in Panoniji niso imeli voznih priprav. Ko so pa videli lepe ceste, napravili so si tudi pripravne vozove in vprežno živino.

Zakaj niso delali Lahoni pri nas cest in zakaj so jim sovražni še dandanes? Da bi naš kmet pri olajšanem prometu lažje v denar spravil svoje vino in druge pridelke, da bi si s tem opomogel in se rešil laških pijavk, tega nočejo Lahoni. Seveda potem pade njihova moč v prah čez noč.

Zato pa je treba nam, ki mislimo in delamo na to, da si naš sobrat opomore, napeti vse žile, da se zboljšajo ceste.

Ego-ille.

Politični pregled.

Notranje dežela.

Ministerski svet avstrijski ni še izdal prepovedi o izvažanju krme v inozemstvo, ker je taka prepoved odvisna v prvi vrsti od vlade ogrske. Ker pa se po sedanjem deževnem vremenu ni bati pomanjkanja krme v lastnih deželah, brčkone se izvažanje v inozemstvo ne bodo prepovedale, marveč le obdačilo.

Državni zbor avstrijski snide se soper v prvi polovici decembra meseca. V raznih ministerskih oddelkih izdeluje se proračun za leto 1894. Akoprav še razna

Po kratkem odmoru podava se se starškom na polje, kjer sem zrl potrjilo blagih prorokovih besed.

„Glejte, to je življenje brez denara, morda prvi srečni poskus nove dobe na zemlji, morda poslednje in stalne. Desetletje že bivamo skupno in selo naše napreduje izborna od leta do leta. In vlada? Kdo pozna našo namero? In ako jo bi izpoznali? Mar ni hvale in priznanja vredna? Ali ne izpolnujemo svoje dolžnosti do vlade? Dokler bode trajal ta nesrečni, vso bodo človeško provzročujoči denar, smo si v svesti, da nam vedno ostane toliko, kar terja vlada na davkih in družih potrebah njenih.

Bodoče vam razodenom naše tajne namene v zveličavo človeštva in osobito domovine slovenske, katero Bog živi!“

Kakor tajno čujem, zarodila je blaga ideja mnogoteri sad po domovini okrog in tu in tam goji se želja po posnemanju nebeške te misli — misli socialnega, družbinskega združenja v jedno srečno družino, v jedno srečno — „selo brez denara.“

Ivan Fajdiga.

zahtevanja niso objavljena, vendar se čuje, da bode tudi ta bilanca izkazala prebitok.

Minister grof Kalnoky odpotoval je dne 16. t. m. z Dunaja na svoja posestva na Moravskem.

Praška „Politika“ poroča, da vladni krogi pripravljajo premembo volilnega reda na predpostavi, da se osnuje 18 delavskih zbornic (podobnih trgovskim in obrtnim zbornicam), katere bi pošiljajo v državni zbor 24 poslancev. Od teh zbornic bi volile mej drugimi Celovška, Ljubljanska, Tržaška in Zaderska po jednega poslanca. V zmislu novega načrta za volilni red imel bi po mestih, trgih in na deželi vsakdo volilno pravico, da le plačuje direktne davke, ne glede na to, v koliki meri. Volitve po deželi bi se vršile kakor dozdaj, indirektno; direktno pa le v tistih pokrajinah, kjer to zahteva deželni zbor. Trgovinske zbornice v Tropavi, Solnogradu in v Ljubljani, ki so volile do sedaj skupno z mestnimi skupinami, volile bodo samostojno vsaka po jednega poslanca. Delavski krogi pa s tem načrtom niso zadovoljni, češ, da njim ne gre za to, da si pribore par državnoborskih mandatov, ampak zato, da se zruši ves sedanji volilni sistem, zastopajoč le interese posamičnih skupin in stanov. Delavci hočejo pravo ljudsko zbornico, kjer bi se zastopale enakomerno koristi vseh stanov. S temi 24 poslanci bi hotela vlada — tako trde delavska glasila — preprečiti boj za obče, jednako in direktno volilno pravo. Na mesto tega hotel bi grof Taaffe dati delavcem kamen delavskih zbornic.

Glede verskih vaj v šolah sklenil je okrajni šolski svet Dunajski, da učitelji, katerim je dolžnost nadzirati verske vaje, niso primorani, sami se dejanski udeležiti verskih vaj. Ostane naj torej pri starem, da se šolska molitev katoliških otrok vrši v navzočnosti nekatoliških učiteljev; tudi nekatoliški učenci ostanejo mej molitvijo v sobi. Poslednji pa morajo tudi ustati mej molitvijo in se zadržati merno.

Na Dunaj pride kot poslanik francoske ljudovlade Bourré, sedanji zastopnik Francije v Belgiji.

Hrvatski sabor snide se najbrže v mesecu oktobru.

Nekateri aristokrati Ogrski se trudijo, da bi se v ogorski poslanski zbornici zasnoval katoliški centum.

Vnanje države.

Srbaka skupština razpravljala je v soboto o predlogu, da se prejšnje liberalno ministerstvo Avakumić postavi v obtožni stan. Zatoženi ministri pozvani so bili pred skupštino. Prvi se je zagovarjal bivši ministerski predsednik Avakumić, zavračajoč obtožbo točko za točko. Bivši vojni minister general Bogičević zagovarjal se je pismeno. Vsi drugi ministri podali so ukupen zagovor, le Ribarac je zahteval, da se mu dovoli 5 dnevni rok, ker se mu je obtožba uročila prepozno. Skupština ni ustregla njegovim željam, valed šesar je moral takoj pričeti se svojim zagovorom, katerega je nadaljeval v ponedeljski seji.

Bolgarski oblastneži bi sicer radi ugonobili metropolita Klemena, ali toli previdni so vendarle, da se jim dozdeva, da ne bi bilo dobro igrati se z ognjem. Namerovali so sicer obaoditi metropolita na smrt, a sedaj so se jeli pogumno umikati, češ, da omenjeni cerkveni dostojanstvenik bi sicer res zaslužil smrtno kazen, a da vladi ni na tem čisto nič ležeče, ker je njegova oseba preneznatna. Glejte jih no, najprvo zasnujejo celo vojsko proti metropolitu, potem pa — videč, da bi stvar mogla postati jako nevarna — jim pride kar naenkrat spoznanje, da bi se niti ne izplačalo postopati proti njemu, ker je njegova oseba „preneznatna“. In tako hočejo prepustiti cerkvenemu sodišču, da postopa proti metropolitu Klemenu. Mi pa pravimo, da so se gospodje Stam-

bulov in družbo tej zadevi prav pošteno blamirali.

Govorilo se je, da se snideta ruski car in turški sultan v Livadiji. List „Agence de Constantinople“ pa oporeka tej vesti.

Iz Peterburga poročajo, da je Rusija pritrdila predlogom Avstrije glede trgovskega dogovora, tako, da je misliti, da se trgovinska konvencija z Avstrijo sklene popred nego z Nemčijo. — Isto tako se prično v Peterburgu kmalu dogovarjanja z Rumunijo.

Nemška državna zbornica sprejela je novi vojni zakon z 11 glasovi večine. — Kakor je bilo videti, sprejet je bil vojni zakon radi tega, ker so glasovali zanj — Poljaki. Poljske poslance pa je prestrašil baje cesar sam, ker jih je poklical k sebi ter se jim grozil, da hoče Poljake uničiti, ako se njih zastopniki kažejo nepokornimi.

Italijanski senat bavi se marljivo z pregledovanjem bankarske presosnove. V kratkem konča svoje delo.

Francozi so udrili siloma z dvema ladijama po reki Meinam v notranjo deželo siameške v zapadni Indiji, da maščujejo baje nek umor, — katerega ni bilo. Ker pa taka nasilna politika križa angleške interese v Indiji, bati se je celo vojne med Angleško in Francijo v Indiji, ako se ta kriza ne poravna diplomatskim pôtom.

V Parizu so praznovali dne 14. t. m. običajni narodni praznik.

V Parizu bil je dne 16. t. m. občni delavski shod, katerega so se udeležili odposlanci vseh delavskih društev Francoske. Sklenilo se je delo opustiti vesplošno ter pripraviti vse potrebno, da se delo ustavi po vsej Franciji koncem septembra meseca.

Kakor smo že poročali vsprejela je Angleška zbornica klavzulo IX. postave o samoupravi Irake. Ta člen je bil najnevarnejši, ker se je bilo bati, da se ob njem razbije ves zakon, kojemu je namen odpraviti kričečo, stoletja staro krivico, na koji trpi siromašni narod Irski. Bati se je bilo pa zato, ker večina sama ni bila jedina mej seboj, kako zastopstvo naj dobi Iraka v angleškem parlamentu. Osobito naši avstrijski lažliberalci so se neizmerno veselili zadrege, v kateri se je nahajal stari poštenjak in ministerski preds. Gladstone. Ti naši liberalci so res čudni prijatelji svobode: povsodi, kjer vihra boj mej zatiralci in zatiranci, postavijo se ti naši svobodnjaki na stran — zatiralcev. Ali previdni in izkušeni Gladstone premagal je vse ovire in porušil je nado zatiralcev, koje so gojili do zadnjega trenutka — da se namreč ravno ob tem vprašanju razbije Gladstoneova večina. In tako je v angleškem parlamentu dne 13. t. m. ideja pravice in prave svobode praznovala sijajno moralno zmago.

Različne vesti.

Visok gost. V nedeljo zvečer je došel v Trst s frekventanti vojaške akademije v Dunajskem Novem mestu nadvojvoda Peter Ferdinand. Ker je nj. ekscelencia Rinaldini bil nekaj bolan, pozdravil ga je v „Hôtel Delorme“ dvorni svetnik pl. Krekich.

Krst princa. Dne 16. t. m. krstil je v Pulju škof Poreški dr. Flapp novorojenega sina nadvojvode Karola Štefana. Krstni boter je bil kot zastopnik sv. Očeta nadvojvoda Albrecht Salvator. Novorojenec je dobil imena Lev Karl Marija Ciril Metod.

Imenovanja. Preč. g. kanonik Fran Černe imenovan je stolnim školastom, don Josip Križman, profesor veronauka na državnem gimnaziju v Pulji pa kanonikom stolnega kapitola tržaškega. Dalje imenovan je policijski nadkomisar g. Ivan Budin policijskim svetnikom, policijski komisar Karol Frenner višjim policijskim komisarjem,

policijska koncipista Fran Ziegler in Atilij Dolzani pa policijskima komisarjoma.

Imenovanja in premeščenja. Kancelistom pri okrožnem sodišči Goriškem je imenovan dosedanji kancelist v Kanalu, Josip Sauli; kancelist Josip Marega je premeščen iz Poreča k okrajnemu sodišču v Trziču; dijurnist Vilibald Božič imenovan je kancelistom v Podgradu.

Moralen polom. Nedavno so se vršili zrelostni izpiti na mestnem italijanskem gimnaziju. Od devetnajst maturantov padlo jih je nič več in nič manj kakor dobra polovica. Ta žalostni izid je tako poparil tukajšnje laške kroge, da so kar sami pisali o „disastro morale“ — o moralnem polomu. Gospôda bodo gotovo povsod iskali vzrokov temu polomu, a tam, kjer so jedino, jih prav gotovo ne bodo iskali. Vzrok slabim vspehom tičile v našem šolskem sistemu. Dokler bode srednješolska mladina zahajala na galerijo mestne zbornice navduševati se in ropotati za pozname idejale, mesto da bi se lepo doma učila; dokler bode šolska mladina smatrala za svojo glavno nalogo, demonstrirati z marjeticami po mestnih ulicah ob prilikah, ki niso v nikakoršni zvezi z vladajočo hišo avstrijsko: do tedaj bode morala zanemarjati svoje dolžnosti v šolski sobani in ne bode imela časa pripravljati se za — zrelostne izpite. Na to je menda mislila tudi naša „Triesterica“ v svojem članhu z dne 31. maja, ko je rekla, govoreč o izidu volitev v mestni zbor Tržaški, da bode treba nekoliko več pozornosti posvetiti — našemu šolstvu. „Triesterica“ je torej povedala kar naravnost, da so pri nas volitve in šolska mladina uprav v tesni zvezi. Zato pa bi želeli, da bi vladni krogi skoro izvršili to, kar so obljubili ali prav za prav zažugali v „Triesterici“ z dne 31. maja; trebati in čistiti naj pričnejo po naših mestnih šolah!

Malo krdelce. Zistem prikrivanja in potajevanja z ozirom na razmere Tržaške je še vedno v veljavi. V tem početju se posebno odlikuje Dunajska Židinja, ki čuje na ime „N. Freie Presse“. Kadarkoli napravijo naši italijanski radikalci to neumnost, da so namreč predokritosrečni, hitro se oglasi rečeni Dunajski list, stisne svoje pesti in butne prav krepko — resnici v obraz. Tej svoji stari navadi ostala je „N. Freie Presse“ zvesta tudi ob zadnjih volitvah. Ves resnicoljubni svet bil je jedne misli, da so zadnje volitve izpale najneugodniše z ozirom na državni interes in da niso izpale tako, kakor so iskreno želeli vladni krogi na Dunaju. Vlada je razpustila prejšnji mestni zbor, ker je bil preradikalen; v novi mestni zbor so pa poleg starih došli novi možje, katerih italijanski radikalizem še visoko nadkrijuje radikalizem Pitterija in družbe. Gotovo je torej, da vlada z razpuščenjem mestnega zbora ni dosegla svojega namena in da smo sedaj na slabšem, nego smo bili poprej. A to ni motilo „N. Fr. Presse“, da ne bi gospôde, gospodujoče v novem mestnem zboru, opisovala kot najkrotkejša jagnjeta in najuzornejša Avstrijce. Ker pa je mej temi možmi vendar nekoliko takih, katerih politiška prekletoost se nikakor prikriti ne da, označila jih je kot „onemoglo krdelce“ brez veljave in upliva. Kako pačijo resnico: naši arditelji v mestnem zboru niso nikako onemoglo „kerdelce“, ampak to je generalni štab, okolo katerega se suče vse javno delovanje večine v našem mestnem zboru. To „krdelce“ izdaja navodila: načela tega „krdelca“ so vodilna ne le večini v mestnem zboru, ampak so ostrupila in okužila vse naše javno življenje. To je resnica, vse drugo je le pesek v oči, da ne bi svet videl stvari, kakoršne so. In vse to nam dokazuje novič, kako si je židovstvo povsod jednako: v strahu pred resnico in pravico.

Vabilo k VIII. redni veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani v sredo, dne 26. julija 1893. Splošni vspeh: Dne 25. julija: 1. Ob 8. uri zvečer priredi v Ljubljani na čast skupščinarjem prva ljubljanska podružnica „Zabavni večer“ na vrtu Hafnerjeve pivarne, Šentpeterska cesta št. 47. — Dne 26. julija: 2. Odhod iz Ljubljane s posebnim vlakom ob 6-15 zjutraj. 3. V Sežano dohod skupščinarjev od Goriške strani (s Tržaškim, oziroma Goriškim vlakom) ob 9-03 dopoldne. 4. V Sežano dohod posebnega vlaka iz Ljubljane ob 9-30 dopoldne. 5. Sv. maša v župni cerkvi ob 10. uri. 6. Ob 11. uri zborovanje, po že priobčenem vspehu, na vrtu g. deželnega poslanca R. Mahorčiča. (Ob neugodnem vremenu se zboruje v sobani.) 7. Po zborovanju skupni obed na istem vrtu (eventuelno v salonu). Convert glđ. 1-20 brez pijače. Radi obeda se je zglasti pri načelnstvu ženske podružnice v Sežani (prvomestnica gospa Marija Mahorčičeva.) 8. Izlet v Divačo ob 3-20 popoldne, kjer je obisk krasno razsvetljene „Cesarjevič Rudolfove vilenice“. (Ustopnina 1 krona). 9. Odhod iz Divače v Ljubljano ob 8. uri.

Družbino vodstvo uljudno opozarja na dohod in odhod železničnih vlakov, in na posebni vlak iz Ljubljane v Sežano tija in nazaj, ki ga priredi J. Pavlin-ova potovalna pisarna v Ljubljani, pri kateri naj si blagovole udeležniki pravočasno oskrbeti vozne listke, koji se pa dobivajo tudi pri vseh podružnicah družbe sv. Cirila in Metoda.

Posebni vlak odhaja iz postaje:

Ljubljana	ob 6-15 zjutr.
Borovnica	6-44 „
Logatec	7-34 „
Planina	7-40 „
Rakek	7-51 „
Postojna	8-11 „
Prestranek	8-22 „
Šempeter	8-39 „
Gor. Ležće	8-56 „
Divača	9-15 dop.
Sežana prihod	9-30 „

Povratna vožnja je s posebnim vlakom iz Sežane isti dan ob 3-20 popoldne do Divače, tu prihod ob 3-38 popoldne, odhod ob 8-00 zvečer; prihod v Ljubljano ob 11-00 zvečer. Sicer je pa nazajvožnja dovoljena v štirinajstih dneh z vsakim osebnim vlakom (brzovlakom ne) z dvakratnim poljubnim prenehljajem proti nanzanilu.

Udeleženci z goriške strani, ki se žele udeležiti izleta v Divačo s posebnim vlakom, morajo si oskrbeti vozne listke takoj zjutraj ob dohodu v Sežano pri prideditlju vlaka.

Nikdo menda ne bode pričakoval od nas, da bi se posebej naglašali preveliko važnost naše šolske družbe — kdo bi neki vodo v morje nosil?! Komur bije srce za bodočnost naroda slovenskega in komur le dopušćajo njegove razmere, pohiti dne 26. julija v našo zavedno Sežano, da se udeleži zborovanja naše družbe sv. Cirila in Metoda. Mimo ljubezni do naše šol. družbe vabi nas v Sežano tudi ljubezen do domovine slovenske sploh, ker nam bode prilika dana, obiskati Divačko vilenico in spoznavati krasote zemlje naše. In uprav v tem pogledu smo grešili mi Slovenci več kot preveč, ker se nismo potrudili, da bi spoznali zaklade in krasote lastne domovine in jo vsled tega ne cenimo tako, kakor zasluži in kakor bi bila dolžnost vsakemu zavednemu rodoljubu. Celó odlični tujei nam očitajo, da imamo veliko premalo inicijative gledé na spoznavanje lastne zemlje. Popravimo torej pri vsaki dani priliki, kar smo zamudili! Nadejamo se torej, da se dne 26. t. m. snide v Sežani vse, kar je zavedno slovenskega.

Kot Cirilo-Methodijski dar sprejeli smo s Proseka 2 kroni.

Prve krone za podružnico sv. Cirila in Metoda so darovali v Štorjah na Krasu: J. S. 1, E. Pakiž 1, France

Dolgan 1, J. M. 1, Andrej Zega 1, neimenovana 6, neimenovan pa 2 kroni. Živelci vrli Štorjani! Naj bi posnemale njih vzgled tudi druge občine, katerim toplo priporočamo našo prevažno družbo. Vsak in najmanjši darek je dobro došel! — Primerci! posnemajte Vaše brate iz Kranjske, ki so nabrali po izkazu „Slov. Naroda“ v dveh mesecih čez 3000 prvih kron! To priporočamo posebno dotičnim občinam, ki nimajo svoje podružnice in tako tudi prilžnosti ne, da bi v to avrho večkrat kaj darovale. Radovedni smo, katera naših občin se bode najbolj odlikovala!

„Lega Nazionale“ imela je v nedeljo občni zbor v Rivi na Tirolskem. Delegat gosp. dr. Rizzi, župan Puljski, pozdravil je „legaše“ pri banketu, nazivljajoč sebe odposlancem vseh isterskih mest! Le po lahko gospod župan; morda se vam je o takem pooblastilu le — sanjalo?! Med obćim veseljem in pritrdjevanjem sklenila se je nekaka resolucija, vsled koje mora se po vsej sili osnovati italijansko vseučilišće v Trstu, ker je to baje sila in neobhodno potrebno za italijansko-avstrijsko mladež. Dokler pa se to ne osnuje, olajšati mora avstrijska vlada pot do krmila onim mladenicem „puro sangue“, kateri so dovršili svoje nauke v „bližnjem kraljestvu“. — Nu, gospodi rastejo peroti! — Prihodnji občni zbor bode v „italijanski“ Gorici.

Mestni svet Tržaški imel je sinoči svojo sejo. Predsedoval je II. predsednik dr. Dompietri. Po prečitanju zapisnika zadnje seje prečital se je čopis Tržaških izvoščekov, v kojem protestujejo proti koncesiji za novo tramwaysko črto po ulicah S. Antonio-Caserna-Geppa do prostega obsežja, to pa iz konkurenćnih obsirov ter iz obzirav na javni promet. Izvoščeki trde, da je oznaćena črta popolnem nepotrebna.

Na to se je prešlo na dnevni red. Po predlogu municipalne delegacije pooblastilo se je ravnateljstvo javnih skladišč, preskrbljevati novo poštno poslopje z elektrićno lućjo za dobo 15 let. — Za obnovljenje gradića v „Villa Revoltella“ dovolil se je kredit 2800 glđ., za razširjanje ceate proti Miramaru, onkraj Barkovelj, pa 1500 glđ. Za dovažanje vode po okolici potrdila se je svota 1470 glđ. 56 kr., za katero so se prekoraćili dovoljeni stroški; ob jednom se je dovolil dodatni kredit 1000 glđ. Pri tej priliki priporočal je svetnik Burgstaller zgradbo vodnjaka na Općinah in je nasvetoval, da se v ta namen postavi primerna svota v proraćun za leto 1894. Svetovalec Nabergoj je interpeloval, v kakem stanji se nahaja preučevanje načrta za zgradbo vodnjaka na Općinah, kateri načrt se je bil pred osmimi meseci izročil odseku za preskrbljevanje vode v poročilo. Svetovalec Dolenc je priporočal, da se na „Scali santi“ nad Rojanom prej ko prej napravi javen vodnjak. Na interpelacijo Nabergojevo odgovoril je asesor Pimpach, da odsek za preskrbljevanje vode še ni dovršil svojih studij; druga priporočila vsprejemajo se na znanje.

Predloga, da se osnuje mesto adjunkta pri inspektoratu javnih naprav, izročila se je municipalni delegaciji, katera naj določi natanćno, kaj in koliko se mora zahtevati od dotičnih kandidatav.

Na to so se vršile volitve za razne kuratorije znanostnih zbirk in za srednješolske deputacije. Slednjić se je odobrilo poročilo kuratorija zalag Tržaškega patrijotićkega pomožnega društva.

Iz Kopra se nam piše dne 15. julija: — Kakor sem vam obljubil poročam danes o izidu zrelostne skušnje na c. kr. učiteljskem izobraževališći v Kopru. Ustmena preskušnja pričela se je pod predsednićtvom prećastitega gospoda viteza Klođića dne 11. t. m. in je trajala do 15. t. m. Izid je dovolj povoljen. Z odliko napravila sta izpit gg. Kraševic Ivan za slovenske ljudske šole in Devescovi Josip za italijanske ljudske šole.

Sposobljeni in kakor zreli pripoznani

so gg.: Biteznić Josip, Maslu Anton, Srebrnić Franc, Trampuž Alojzij, Vizintin Rudolf, Žagar Mihael, Haidinger Mihael, Radić Mihael, Tomasić Lovro, Bonin Franc, Budin Jakob, Gregori Jakob, Mahla Ivan, Orbanich Franc, Paulin Edvard, Peressin Hermenegild, Rubbia Karol, Speranza Alojzij, Venturini Dominik, Visintini Orland, Zuzin Torquator.

Propadli so za dva meseca in sicer iz zgodovine trije, za jedno leto; kakor nezrel, bil je pripoznan jeden.

Mladim učiteljem, kateri pridejo na slovenske, hrvatske ali italijanske šole, želimo najbolji vspeh v bodoćem delovanji, v korist državi, narodu in ućeći se mladini. V počitnicah pa mnogo veselja in radosti! Našim sorojakom pa klićemo: Na delo, na delo, kajti veliko je še neizoranega polja!

Iz Sežane se nam piše dne 16. julija: Pretećeno soboto imeli smo v Sežani majhno slavnost: vršilo se je blagoslovljenje novega šolskega poslopja sežanskega. Po konćani sv. maši ter blagoslovljenju nove, kaj lepe šolske zastave, podala se je šolska mladina v procesiji k novi šoli. Sledili so jo blag. g. okr. glavav Simzig z nekajimi udi okr. šolskega sveta, krajni šolski svet, c. kr. uradniki tukajšnjih oblastnij, nekateri občinski svetovalci z županom na čelu in še precej ljudstva. Pred in po blagoslovljenju, katerega je opravil g. župni upravitelj Cvejn, govorili so o šoli in o šolskih stvareh mej družimi gg. okr. glavav Simzig, admin. Cvejn, nadučitelj Kante in g. župan Mahorćić, ki nam je v kratkih potezah podal zgodovino zidanja te šole. Težkoće bile so res mnoge in velike, mej kojimi je imelo, kakor povsod, kajpada pomanjkanja denarja prvo mesto, a premali prostori dosedanjega poslopja kakor tudi njih nedostatnost v zdravstvenem in didaktićnem oziru zahtevali so nujno novo hišo. Da so se te težkoće odpravile ter razni načrti kakor Trombette, Basov, Goljev, Schamanekov pregledali, proučarili (Glej exposé okr. glavavja Simziga do 30. okt. 1891 št. 657/o. š. sv.) in eden izmed njih kmalo izvršil, zasluga je — ako hoćemo pri tej reći že o zaslugah in ne o dolžnostih govoriti — g. okr. glavavja Simzig-a in ne, kakor se je omenjalo napaćno, g. Bosizio. Kje so že leta, ko je bil g. Bosizio v Sežani! Njemu se sedaj mogoće o Sežani niti sanja ne! Sploh pa o zaslugah dotičnih gospodav pri teh rećeh po moji misli niti govoriti ni, temveć o dolžnostih; vsaj dolžnost predsednika okr. šolsk. sveta je o šolah i šolskih rećeh se informirati ter nedostatnosti po mogoćnosti odpraviti. In to je storil g. okr. glavav Simzig. Zasluga pa ter „živjivo“ gre davkoplaćevalcu — kmetu, ki mora breme šolskih doklad plaćevati. — Po blagoslovljenji razdelilo se je med šolarje sadja, kolaćev in molitvenih knjig, kar je preskrbela z družimi dobrotniki blagospa Mahorćić. Bog plati!

Pogreb nesrećnega nadporočnika Leopolda Ledineka bil je velićasten. Po ulicah, kjer se je premikal sprevod, zbrala se je tolika množica ljudij, da je ovirala javni promet. Na krsti je bilo videti mnogo krasnih vencev.

Ljudsko šolstvo v Trstu. C. k. obćo ljudsko deško šolo je obiskovalo koncem leta 1102 ućencev v 20 razredih. Od teh je bilo 212 Nemcev, 664 Italijanav, 213 Slovencev, 1 Madžar, 5 Grkov, 3 Angleži, 1 Francez, 1 Rumun in 1 Albanec. C. k. ljudsko in mešć. šolo za deklice je obiskovalo koncem leta 691 ućenk. Od teh je blo 198 Nemk, 353 Italijank, 123 Slovank, 9 Grkinj, 3 Anglićanke, 3 Francozinje, 1 Madžarka in Rumunka. Italijanski kurz je obiskovalo 396 ućenk, slovanski 80 in francoski 41.

Iz spodnje okolice se nam piše: Premnogokrat se je omenjalo že v „Edinosti“ o Barkovljanskem vaškem načelniku in nekateri pričeli so že godrnjati, češ, da pać ni vredno toliko se pećati s tem človekom.

Človek, kateri je bil imenovan s prva proti volji ljudstva Čapovilo, je danes okrajni načelnik — ali kakor se je pričel nazivati v zadnjem času: „Commissario distrettuale“.

Premnogi dogodki, pričujoći o nasprotstvu tega moža do narodnih Barkovljanav, posebno pa do „Adrijašev“, so že znani čitateljem „Edinosti“ — a danes mi je omeniti nekaj novega. — Neki ubogi delavec, kateri nima trohice lastnega premoženja a je „po nesreći“ član pevskega društva „Adrija“, prosil je te dni za sprićevalo ubožnosti, da dobode zdravnika za svojega bolnega otroka.

A naš „Turinec“ so je zadržal nad ubogim možem, da mu ne napravi ubožnega lista, češ, da „Adrijaši“ imajo že dovolj denarja, ker napravljajo veselice, pevske večere itd. Naš poštenjak je povedal na to našemu vsomogoćnežu par prav gorkih, vsled česar ga je hotel potieniti iz urada — prijemši ga za rame. — Mož je odšel sam — a ko ga je ta vrli zastopnik naše mestne oblasti razžalil s „figura p . . .“, povedal mu je tudi naš „Adrijaš“, kar mu gre in mu dajal ne baš laskave naslove vprićo mnogo gospode, katerá se je zbrala na licu mesta. — Ti „magistratni organi“ pa vedo sami, da ne delajo prav — kajti drugaće ne bi se pustili tako nazivati kakor se je to dogodilo uprav ob tej priliki. — Nećuvene stvari dogajajo se res pri nas, a pri tem so vse naše pritožbe bobobsteno. — Ubožemu poštenemu možu se ni hotelo dovoliti ubožnega lista — ker je „Adrijaš“, pać pa se dajejo ljudem, kateri so dobri posestniki, kateri imajo denar in premoženje; in sicer le zato, ker so pristaši mestne gospode in glasujejo za mestno gospodo. — Dokazov imamo dovolj za to.

Mi opozarjamo našega gosp. poslanca, da se energićno pobriga za take dogodke.

Pokazati je treba odloćnost in stvar se doseže, ako le ni pravica — „nevidna devica!“

Pevsko društvo „Skala“ v sv. Križu bode imelo v nedeljo dne 23. t. m. ob 11. uri predpopoldne svoj osnovalni občni zbor.

Toća je pobila večeraj okoli škećnja in sv. Marije Magdalene. Škoda je baje velika. Dotičnike opozarjamo na navodilo, priobćeno v poslednji številki našega lista, kako treba postopati, da se odpišejo davki. Prijatelje našega lista po deželi pa prosimo najuljudneje, da bi nam toćno poročali o vremenskih nezgodah.

V kadi je umrl. 15letnega težaka Vincencija Epote v Deseppejavi tovarni za usnje napala je nenadno boćjast. Pri tem je pal v neko kad, napolnjeno z vodo. Izvlekli so ga sicer še živega, a je vender umrl, predno je došel poklicani zdravnik. Mrtvo truplo so prenesli v mrtvašnico pri sv. Justu.

Samoubojstvo. 79letni mizar Karol Bratoš ležal je že dlje časa bolan na jettiki v mestni bolnici. — Ker je sprevidel, da mu ni več leka, obesil se je v torek zjutraj na svoj pas, katerega je navezal na ozadje svoje postelje.

Pevci „Slovenskega pevskega društva“ se opozarjajo, da bode prihodnja pevska vaja v petek dne 21. t. m. ob 8½ uri zvečer.

Pozor trgovci! Opozorujemo naše prijatelje sploh na današnji oglas „Čuj te!“ Ker poznamo dotično osebo kot rodoljubnega, vrlega, poštenega in marljivega trgovinskega pomoćnika, ga priporočamo najtopleje ne samo trgovcem, ampak tudi drugim. Komur je mogoće, naj pomore!

Dva goldinarja in petinsedemdeset novć. stane posoda s tremi kilogrami večkrat odlikovanega, izvrstnega lamponskega sirupa (Framboa). Odpošilja franco proti poštnem povzetji G. Piccoli, Lekar v Ljubljani. — V posodah po 10, 20 in 40 kilogramav po 60 nć. kilo.

